

TAJIRIBADAGI “LOHMANN BROWN-CLASSIC” VA “LOHMANN SANDY” KROSSLARIGA MANSUB TOVUQLARNING GEMATALOGIK KO’RSATKICHLARI

B.K.Alimbaev

Tayanch doktorant, Qoraqalpogiston qishloq xo‘jaligi va
agrotexnologiyalar instituti,

Yu.A.Ermatov

Dotsent

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi,
chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.8388481>

Annotatsiya. Ushbu maqolada “Lohmann brown-classic” va “Lohmann sandy” krosslariga mansub tovuqlarining gematologik ko‘rsatkichlari keltirilgan bo‘lib, qonning morfologik tarkibi gemaglobin, eritrotsit, va leykotsitler, aniqlangan va xulosalar qilingan.

Kalit so‘zlar. Kross, gematologik, eritrotsit, leykotsit, guruh.

KIRISH. Mustaqillik yillarigacha yurtimizga parrandachilik mahsulotlari, asosan, chetdan keltirilgan bo‘lsa, bugungi kunda mustaqillikka erishgandan keyin yurtimizning tadbirkorlari tomonidan parrandachilik mahsulotlariga bo‘lgan ehtiyojni etarlicha ta‘minlab berilmoqda. Ichki bozorlarimiz rastalarida tovuq go‘шти va tuxum mahsulotlarini xalqimiz iste‘moli uchun ishlab chiqarish tizimi yanada rivojlanib kelinmoqda. Parrandachilik chorvachilik sohasining ustuvor tarmoqlaridan biri bo‘lib, parranda tuxumi va go‘shiga bo‘lgan talab yuqori darajada ekanligi, mahsulot kam harajat sarflanishi alohida aytib o‘tishga molikdir. So‘nggi yillarda yurtimizda parrandachilikka asosan go‘sh va tuxumga bo‘lgan e‘tibor kuchaydi.

Tadqiqotning maqsadi. Parrandachilik fermer xo‘jaligi sharoitida istiqbolli “Lohmann brown-classic”, va “Lohmann sandy ” krosslariga mansub parrandalarning gematologik ko‘rsatkichlarini aniqlashdan iborat.

Tadqiqotning vazifalari. istiqbolli “Lohmann brown-classic”, va “Lohmann sandy ” krosslaridan olingan qonning morfologik tarkibi aniqlandi.

Tadqiqot obekti. Qoraqalpog‘iston Respublikasi Ellikqala tumani “Nurummat Kurbanov” fermer xo‘jaligida saqlanayotgan istiqbolli “Lohmann brown-classic”, va “Lohmann sandy” kross tovuqlari.

Tadqiqot usullari. Tajriba uchun olingan tovuqlar doimiy veterinar nazoratida bo‘lib, ular oziqlantirish va saqlash bir xil sharoitda olib borildi. Olingan tajriba ma‘lumotlari asosida tovuqlar galasidagi umumiy o‘rtacha holatni baholash mumkin.

Tadqiqot natijalari. Eritrotsitlar organizmda kislород tashish, ozuqa moddalarni tashish kabi transport vazifasini bajaradi. Leykotsitlar organizm oq qon tanachalari bo‘lib, ular asosan organizmdagi mikroblarga qarshi kurashuvchi vositadir.

Tadqiqotlarda qonning gematologik va biokimyoviy ko‘rsatkichlari aniqlash natijalari quyidagi 1-jadvalda umumlashtirilgan.

1-jadval

Qonning morfologik tarkibi, n-5

Ko‘rsatkichlar	O‘lchov birligi	Lohmann brown-classic	Lohmann sandy
----------------	-----------------	-----------------------	---------------

		X±Sx	
Gemoglobin	g/l	80,9±0,85	78,6±0,51
Eritrotsit	10 ¹² /l	3,4±0,09	3,3±0,04
Leykotsit	10 ⁹ /l	27,8±0,31	27,5±0,35

1-jadval ma'lumotlari shuni ko'rsatadiki, Lohmann brown-classic va Lohmann sandy tovuq krosslari orasida farqlanishlar kuzatilib, gemoglobin miqdori bo'yicha, Lohmann brown-classic krosslariga mansub tovuqlarda 80,9±0,85 g/l-ga teng bo'lgan bo'lsa, Lohmann sandy krosslarida esa, 78,6±0,51 g/l-ni tashkil qilib, 2,3 g/l-ga birinchi guruhdagilar ustunligi ko'rish mumkin. Bunday farqlanishlar eritrotsitlar va leykotsitlarda ham kuzatish mumkin. Tajribadagi tovuq krosslari qonning biokimyoviy ko'rsatkichlari bo'yicha olingan ma'lumotlar 2- jadvalda keltirilgan.

2-jadval

Qonning biokimyoviy ko'rsatkichlari

Ko'rsatkichlar	O'lchov birligi	Krosslar	
		Lohmann brown-classic	Lohmann sandy
		X±Sx	
Umumiy oqsil	g/l	61,4±0,17	61,7±0,22
Umumiy kaltsiy	mol/l	1,8±0,01	2,0±0,04
Fosfor	mol/l	2,0±0,04	1,8±0,04
Karotin	mg %	0,03±0,01	0,03±0,01

Biokimyoviy ko'rsatkichlari umumiy oqsil, kaltsiy va fosfor bo'yicha elka-kurak vena qon tomiridan olingan namuna ma'lumotlari shundan darak beradiki, Lohmann sandy krosslariga mansub tovuqlarida shunga mutanosib ravishda, 0,3 g/l va 0,2 mol/l ustunlik qilib, fosfor miqdori esa 0,2 mol/l ga kam bo'ldi. Karotin miqdori bo'yicha, krosslar orasida farqlanish kuzatilmadi.

Qonning biokimyoviy ko'rsatkichlari tovuqlar mahsuldorligi bilan bog'lik bo'lib, asosan ushbu ko'rsatkichlar tuxum etishtirishda muhim hisoblanadi. Qon tarkibidagi biron elementning kamayishi yoki me'yordan ortiq bo'lishi fiziologik normal holatdan chetga chiqish bo'lib, veterinariya mutaxassislari tomonidan ko'rikdan o'tkazilishi lozim. Bunday holat biron bir kasallikdan yoki oziqlantirish me'yorlarining buzilishi sabab bo'lishi mumkin. Shuning uchun ratsion tarkibi doimo nazoratda bo'lishi kerak.

Xulosa. Qonning morfologik tarkibi bo'yicha, Lohmann brown-classic krosslariga mansub tovuqlarda gemoglobin miqdori 80,9±0,85 g/l-ga teng bo'lgan bo'lsa, Lohmann sandy krosslarida esa, bu ko'rsatkich 78,6±0,51 g/l-ni tashkil qilib, 2,3 g/l-ga birinchi guruhdagilar ustunlik qildi. Bunday farqlanishlar eritrotsitlar va leykotsitlarda ham kuzatish mumkin.

References:

1. Астраханцев А. А, Астраханцева Т Н, Санникова Н.А. Анализ показателей роста и развития ремонтных молодок кур кроссов ломанн браун классик и ломанн лсл классик. //ж. «[Развитие производства и роль агроинженерной науки в современном мире](#)» №34.2021. ФГБОУ ВО Ижевская ГСХА. –С.30-36

2. Латыпова Е.Н. Шацких Е.В.. Влияние фитобиотических препаратов на морфологические показатели крови кур. Конференция. [«Научное обеспечение устойчивого развития агропромышленного комплекса»](#). 2021. Россия. – С.1391-1394.
3. Мирсаидов Б. “Паррандачиликни ривожлантириш истиқболлари” //ж. Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги №1.2011.Тошкент.-б. 10-11.